

Görings blandade band till Sverige

Han blev dömd till döden i Nürnberg. Han var under en tid gift med en svenska. Hermann Göring, en av Hitlers närmaste män, hade starka band till Sverige, men räddade han Sverige undan kriget? Det och mycket annat skriver Björn Fontander om i boken *Görings Sverige. En hatkärlek*.

TEXT: FOLKE SCHIMANSKI

Göring, flygvapechefen och riksmarskalken, var den mest folkäre mannen i det nazistiska ledargarnityret. Han var levnadsglad, tyckte om god mat, var utåtriktad och social. Hitler kallade honom en renässansfurste. Det var en träffande beteckning, som omfattar hela skalan hos en sådan figur: ett fidelefullt konstitress, förenat med roffarmentalitet, umgänge i glada vänners lag, slösaktighet, vänfasthet och generositet. Där fanns också de mörka dragen: hänsynslös brutalitet när han så ansåg påkallat och judehat. Terrorbombningarna av Guernica, Warszawa, Rotterdam och Coventry kan skrivas på Görings konto. Man kan kanske likna honom vid Henrik V – "pastime and good company" – men han kunde också tväklös grymhet. En dubbelnatur.

Björn Fontander har nu författat boken om Görings relationer till Sverige. I Sverige hade Göring vistats under sina svåra år efter första världskriget, då han var flygare i Richthofen-eskadern. Nu sökte han sin utkomst som testpilot och taxifylgare. Senare blev han agent för Thörnbladfällskärmen som utlöstes automatiskt (han försvarade den mot tvivlare i Svenska Dagbladet 1926, och KB förvarar en skrift av honom om dess förtjänster).

Efter att i busväder han flugit greve Eric von Rosen till hans slott Rockelshed i Sörmland träffade han där sin första fru Carin, en eterisk skönhet fast gift. Hans känslor besvarades, hon följde med honom till Tyskland, skilde sig och blev hängiven nazist. Hitler kallade den söta, något barnsliga Carin för "rörelsens maskot".

GÖRING HADE ALLTÅ STARKA BAND till Sverige, inte bara av angenämt slag. Genom sina blesstyrer under kriget och den misslyckade Münchenkuppen 1923, som ledde till att Hitler hamnade i fängelse, hade Göring blivit morfinberoende. Detta slutade med att han togs in på Långbro sinnessjukhus för avgiftning, en skandal för Carins fina släkt.

Sedan han efter det tyska valet 1928 kommit in i riksdagen som NSDAP-ledamot, blev han alltmåra rumsren på Östermalm. Han blev snart riksdagens talman, ett uppdrag han handfast skötte genom att bland annat granska sina motståndare med kikare. Efter 1933 var han en av Hitlers närmaste män.

I det låget kände han ett ansvar för Sverige, som han betraktade som sitt andra land, även sedan den sjukliga Carin dött 1931. Han tolkade sitt ansvar så att det gällde att tysta all opposition mot Nazityskland. Han försökte inskrida mot den förarglige Torgny Segerstedts och andras "illvilliga skrivelser" om tredje riket. Hitler viftade oislet med svenska tidningsklipp och Göring fick i uppdrag att tysta de missagliga.

Även personligt drabbades Göring av vår nazioppression. Carins grav på Lovö skändades – en hakkorskrans hade retat förvarna – och hennes kista, gjord av Svenskt Tenn, förflyttades därför till Görings nya residens Carinhall under stor pompa och ståt. En bok om

BIOGRAFI

Görings Sverige. En hatkärlek

Björn Fontander
Carlssons, 2001

henne såldes i Tyskland i 550 000 exemplar – i Sverige gavs den aldrig ut.

I en understreckare i Svenska Dagbladet 1939 kallas Sverige Tysklands olyckliga kärlek. Om man därmed avser naziriket, stämmer det bra, ty svenskarna sågs ju trots allt som tvättakta germaner, det hade man Görings ord på. I ett brev till sin svärmor skriver han:

"Jag älskar Sverige över allt då jag i första hand är german och där bor den renaste germanismen." Hitlers ställföreträdare Hess besökte för övrigt Sverige, hyllades av det nazivänliga arvrinnsparat Gustav Adolf och Sibylla och besökte Heidenstam på hans Övråld. Hela den fornordiska gudarekvisitan ingick i den tyska nazismens wagnerianska svärmerier. Så tråkigt då att Sverige för länge sedan blivit ett parlamentariskt och demokratiskt land, där torshammaren bytts ut mot ordförandeklubban. Och att svenska journalisterna fick skriva vad de tyckte. Det kunde inte ens Göring, som ju vistats här länge nog, förstå.

Fast vissa kretsar i Sverige var välvilligt inställda till nazidiktaturen. Fontander ger flera chockerade exempel på detta. Göring förlänades kommandörtecknet av Svärdsorden av kungen och blev som passionerad jägare hedersledamot av Svenska jägarförbundet 1938. Doktor Munthe på Capri fick besök av Göring och hans andra fru och blev så bundis med honom, att han ville sälja San Michele till riksmarskalken.

De fanns de som delade nazisternas inställning till de tyska judarna, som börjat klappa på Sveriges port på grund av förföljelserna. Ett antal fack- och yrkesorganisationer vände sig till kungliga majestät för att stoppa denna invandring. De ansåg att den skulle "verka neddragande på den svenska affärsmoralen."

DE SVENSKA ANTISEMITISMEN blommade i filmen "Pettersson & Bender", som gick på export till Nazityskland. Hitler gillade den skarpt och den ansågs "statspolitiskt värdefull". Framför allt dikterades den svenska tyskvänligheten av kommunistkräcken i de övre samhällslagren. Gustav V angav tonen. Fontander nämner att kungen i ett personligt brev varmt gratulerade Hitler till dennes angrepp på Sovjetunionen 1941! Fontander tar upp den eviga frågan om Göring skul-

"Kungen gratulerade i ett personligt brev varmt Hitler till dennes angrepp på Sovjetunionen"

de ha hindrat Führers planer på att ockupera Sverige. Han menar att det inte finns några belegg för det, även om Göring själv påstod så i svenska vänners lag. Danmark och Norge angreps helt utan Görings hörande. Ett liknande kapitel gäller om Göring försökte förhindra angreppet mot Polen, vilket inledde andra världskriget. Det är lättare att svara på; han var god vän med Storbritanniens tyskvänlige ambassadör Henderson, som blöds på jakturer på Carinhall, och han idkade goda relationer med de polska ledarna i samma uppslupna stil. Det är tydligt att han försökte avstyra kriget – men han hade inte sista ordet, det hade Hitler. Fontander menar rent ut att Göring inte önskade krig. Av bekvämlighet.

EN STOR ROLL I DE SISTA DAGARNAS fredsanssträngningar spelade den svenske affärsmannen Dahlerus, som Fontander avfärdar som naiv och en amatör. Det omdömet är för strängt. Faktum var ju att Dahlerus upprepade gånger fick träffa de allra högsta kretsarna i både

Hitler, hans
släktstarriga
De förer
Mussolini
som de
Göring
Sommer
bäst
ten
sig i
bekanta
hade ut
as").
Men Gö
"jude". Blau